ПРАВА НА АКЦИОНЕРИТЕ

Всички акционери на „М+С Хидравлик“ АД, гр. Казанлък имат следните права, произтичащи от притежаваните от тях акции:

- **Право на дивидент, съразмерен на номиналната стойност на акцията** (чл.181, ал. 1 от ТЗ). Това е най-важното имуществено право на акционера, изразяващо се в правото да се получи част от чистата (балансовата) печалба на дружеството. Тази част е съразмерна на участието му в капитала на акционерното дружество. Правото на дивидент се превръща в конкретно облигационно право на вземане на акционера към дружеството при наличието на следните предпоставки:
  1. изтичане на финансовата година;
  2. реализиран положителен финансов резултат (печалба);
  3. приемане на годишния финансов отчет на дружеството от общото събрание;
  4. според проверения и приет годишен финансов отчет, чистата стойност на имуществото, намалена с дивидентите и лихвите, подлежащи на изплащане, е не по-малка от сумата на капитала на дружеството, фонд “Резервен” и другите фондове, които дружеството е длъжно до образува по закон или устав;
  5. приемане на решение на общото събрание на акционерите за разпределяне на реализираната печалба под формата на дивидент.

  Чл. 115в, ал. 1 от ЗППЦК предвижда възможност публичните дружества да изплащат, освен годишен и 6-месечен дивидент, ако това е предвидено в устава на дружеството и са изпълнени допълнителните изисквания на ЗППЦК при съответно прилагане на чл. 247а от Търговския закон. В устава на „М+С Хидравлик“ АД не е предвидена такава възможност.

  Чл. 115в, ал. 3 от ЗППЦК въвежда още една, допълнителна предпоставка по отношение на публичните дружества. Правото да получат дивидент имат лицата, вписани в централния регистър на ценни книжа, като такива с право на дивидент на 14-ия ден след деня на общото събрание, на което е приет годишният, съответно 6-месечният финансов отчет и е взето решение за разпределение на печалбата.

  Съгласно чл.115в, ал.7 от ЗППЦК, публичното дружество е длъжно да осигури изплащане на гласувания от общото събрание дивидент в 60-дневен срок от провеждането му. Разходите по изплащане на дивидента са за сметка на дружеството.

  Акционерите, имащи право на дивидент, могат да упражнят това право до изтичане на общия 5-годишен давностен срок, след което правото се погасява.

- **Право на ликвидационен дял, съразмерен на номиналната стойност на акцията** (чл. 181, ал. 1 от ТЗ). Това е основно неотменимо имуществено право на акционера, чиято упражняване предполага прекратено дружество. По същността си това е вземане, което има за предмет определена парична сума. Докато съществува дружеството, това право е в латентно състояние, само потенциална възможност, която влиза в съдържанието на членственото правоотношение. За разлика от правото на дивидент, правото на ликвидационен дял като конкретно облигационно право, зависи само от наличието на остатъчно чисто имущество след удовлетворяване на кредиторите на прекратеното дружество. Право на ликвидационен дял имат само лица, които са акционери на дружеството към момента на неговото прекратяване. Предпоставките за упражняване правото на ликвидационен дял са следните:
  1. прекратяване на дружеството;
  2. удовлетворяване (обезпечаване) на дружествените задължения;
  3. изтичане на 6-месечен срок от обнародване на поканата до кредиторите на дружеството.

  ЗППЦК в чл. 111, ал. 4 съдържа едно специално правило, различно от общия режим по Търговския закон, което касае акциите, издавани от публични дружества – публичното дружество не може да издава привилегировани акции, даващи право на допълнителен ликвидационен дял.

- **Право на записване на част от новите акции при увеличаване капитала на дружеството, съразмерна на притежаваните акции до увеличаването.** Общата уредба на това право се съдържа в чл. 194 от ТЗ. Специалният режим относно публичните дружества се съдържа в чл. 112 и сл. от ЗППЦК и съдържа доста съществени отклонения общите правила.

  При увеличаване на капитала на публично дружество всеки акционер има право да придобие акции, които съответстват на неговия дял в капитала преди увеличението. За разлика от общия режим по

Търговския закон, това важно имуществено право на акционерите на публични дружества не може да отпадне или да бъде ограничено по решение на общото събрание на акционерите, нито може да бъде изключено или ограничено по решение на управителния орган на дружеството.

При увеличаване на капитала на публично дружество чрез издаване на нови акции задължително се издават права. Тези права представляват безналични ценни книжа, даващи право за записване на определен брой акции във връзка с взето решение за увеличаване на капитала на публично дружество. Срещу всяка съществуваща акция се издава едно право, като стойността на правото не е задължително да бъде равна на номиналната или емисионната стойност на една акция.

Прехвърлянето на правата се извършва само на регулиран пазар.

Хипотезата на увеличаване капитала на акционерно дружество, не чрез издаване на нови акции, а чрез капитализиране на част от чистата печалба (дивидента) е общо уредена в чл. 197 от ТЗ. Специалните разпоредби относно публичните дружества се съдържат в ЗППЦК.

- **Правото на участие в управлението на дружеството** е лично и неотменимо право на всеки акционер. То зависи само от притежаването на акции от капитала на дружеството, а не от броя на притежаваните акции. Правомощията, включени в това право са: акционерът да получава свободен достъп до информацията, свързана със свикване на общо събрание на акционерите на дружеството и респективно да участва в него; да поставя въпроси, да изказва мнения и да прави предложения пред общото събрание на акционерите.

- **Правото на глас** (чл. 181, ал. 1 от ТЗ) е най-важното управително право на акционерите. Чрез него те участват в приемането на решения на общото събрание на акционерите. Правото на глас в общото събрание на публично дружество възниква с пълното изплащане на емисионната стойност на всяка акция и след вписване на дружеството, съответно на увеличението на неговия капитал, в търговския регистър (чл. 111, ал. 1 от ЗППЦК).

Правото на глас в публично дружество се упражнява от лица, вписани като такива с право на глас в централния регистър на ценни книжа 14 дни преди датата на общото събрание – чл. 115б, ал. 1 от ЗППЦК.

За да се конкретизира кръгът от акционери с право на глас, регулираният пазар, на който се търгуват акциите на публичното дружество, незабавно след получаване на поканата за свикване на общо събрание оповестява последната дата за сключване на сделки с тези акции, в резултат на които приобретателите им ще могат да упражнят право на глас в съответното общо събрание. Тази дата не може да бъде след 14-я ден преди датата на общото събрание.

Всяка акция дава право на един глас. Публичното дружество не може да издава акции с право на повече от един глас – чл. 111, ал. 1 от ЗППЦК. Ако собствениците на акцията или акциите са повече от един, те упражняват правото на глас заедно, като определят пълномощник – чл. 177, ал. 3 от ТЗ.

Правото на глас може да се упражнява лично или чрез представител. Писменото пълномощно за представляване на акционер в общото събрание на акционерите на публично дружество трябва да бъде за конкретно общо събрание, да е изрично и да посочва най-малко:

1. данните за акционера и пълномощника;
2. броя на акциите, за които се отнася пълномощното;
3. дневния ред на въпросите, предложени за обсъждане;
4. предложенията за решения по всеки от въпросите в дневния ред;
5. начина на гласуване по всеки от въпросите, ако е приложимо;
6. дата и подпис.

В случаите, когато в пълномощното не е посочен начинът на гласуване по отделните точки от дневния ред, в него трябва да се посочи, че пълномощникът има право на преценка дали и по какъв начин да гласува.

Преупълномощаването с права, както и пълномощното, дадено в нарушение на гореупоменатите правила, е нищожно.

Образец на такова пълномощно се публикува за всяко общо събрание на акционерите.

Повече информация може да намерите в Правилата на М+С Хидравлик АД за упражняването на правото на глас чрез пълномощник.

М+С Хидравлик АД е предвидило в устава си възможност правото на глас от акционерите на дружеството да се упражнява преди датата на общото събрание чрез кореспонденция, като се използва

поща, включително електронна поща или куриер. Съветът на директорите определя начина за упражняване на правото на глас за всяко отделно общо събрание на акционерите, като съответна информация се представя в поканата за свикване на общото събрание.

Образец за гласуване чрез кореспонденция се публикува за всяко общо събрание на акционерите.

Повече информация може да намерите в Правилата на М+С Хидравлик АД за упражняване на правото на глас чрез кореспонденция.

- **Правото да избира и да бъде избиран в управителните органи** на дружеството е имплицитно включено в правото на глас и правото на участие в управлението.

- **Правото на информация** е лично и неотменимо контролно право на всеки акционер, което не може да бъде ограничено с разпоредба на устав или по решение на управителен орган или общото събрание на дружеството. Общо, правото е формулирано в чл. 224 от ТЗ, съгласно който всеки акционер има право на сведения – т.е. има право да преглежда всички писмени материали, свързани с дневния ред на свиканото общото събрание и да получава тези материали при поискване безплатно, както и да получават протоколите и приложенията към тях от минали общи събрания, които Дружеството е длъжно да пази.

Дружеството обявява поканата за свикване на общо събрание на акционерите в Търговския регистър и я оповестява, включително на електронната си страница най-малко 30 дни преди откриването на общото събрание на акционерите.

Писмените материали трябва да бъдат поставени на разположение на акционерите най-късно до датата на обявяване на поканата за свикване на общото събрание в Търговския регистър.

Правото на информация включва и задължението на членовете на управителните и контролните органи, както и прокуристът на дружеството да отговарят вярно, изчерпателно и по същество на въпроси на акционерите, задавани на общото събрание, относно икономическото и финансовото състояние и търговската дейност на дружеството, освен за обстоятелства, които представляват вътрешна информация.

По всяко време акционерите имат право да искат и получават информация относно финансово-икономическото състояние на дружеството от Директора за връзки с инвеститорите.

- **Правото да се иска назначаване на регистриран одитор от Агенция по вписванията, ако такъв не е бил избран от общото събрание на акционерите** – чл. 249, ал. 1 от ТЗ е лично и неотменимо право на всеки акционер, което не зависи от упражняване правото на глас. Това право може да бъде упражнено от всеки отделен акционер, както и от съвета на директорите, ако общото събрание не е избрало регистриран одитор до изтичане на календарната година.

- **Правото на защита на членството** е уредено в чл. 71 от ТЗ. Всеки акционер на дружеството, може с иск пред окръжния съд по седалището на дружеството да защити правото на членство и отделните членствени права, когато бъдат нарушени от органи на дружеството. В закона не е предвиден срок, в рамките на който искът следва да бъде предявен.

- **Правото на отмяна решенията на общото събрание на дружеството** е уредено в чл. 74 от ТЗ. Всеки акционер може да предяви иск пред окръжния съд по седалище на дружеството за отмяна решението на общото събрание, когато то противоречи на повелителните разпоредби на закона или на устава.

Искът се предявява в 14-дневен срок от деня на събранието, когато ищецът е присъствал или когато е бил редовно поканен, а в останалите случаи – в 14-дневен срок от узнаването, но не по-късно от 3 месеца от датата на общото събрание.

Акционерите, притежаващи заедно или поотделно най-малко 5 на сто от капитала на публично дружество имат и допълнителни права, регламентирани в чл. 118 от ЗППЦК, включително правата:

- **да искат от окръжния съд свикване на общо събрание** или овластяване на техен представител да свика общо събрание по определен от тях дневен ред, както и

- **да искат включването на въпроси и да предлагат решения по вече включени въпроси в дневния ред** на общото събрание по реда на чл. 223а от Търговския закон. Това право не се прилага, когато в дневния ред на общото събрание е включена точка, чийто предмет е вземане на решение по чл.

114, ал. 1 от ЗППЦК и акционерите, притежаващи заедно или поотделно най-малко 5 на сто от капитала на публично дружество нямат право да включват в дневния ред на общото събрание нови точки за вземане на решение по чл. 114, ал. 1 от ЗППЦК.

В случай на упражняване на правото да искат включването на въпроси и да предлагат решения по вече включени въпроси в дневния ред на общото събрание по реда на чл. 223а от Търговския закон, акционерите представят на Комисията за финансов надзор, на публичното дружество и на регулирания пазар, на който са допуснати до търговия акциите на дружеството най-късно на следващия работен ден след обявяването на въпросите в Търговския регистър материалите по чл. 223а, ал. 4 от Търговския закон. Публичното дружество е длъжно да актуализира поканата и да я публикува заедно с писмените материали незабавно, но не по-късно от края на работния ден, следващ деня на получаване на уведомлението за включването на въпросите в дневния ред. В актуализираната покана се посочва, че акционерите, които ще гласуват чрез пълномощници, упълномощават изрично пълномощниците за точките от дневния ред, включени допълнително.